

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 116 • Maribor, četrtek, dne 10. oktobra 1940 • Leto XV

Vetrnjaki in vetrnjaštvo

Preko danih razmer ne more iti nobeno politično gibanje. In lahko rečemo, da je imelo malokatero socialistično gibanje na svetu toliko težav, kakor ravno v Sloveniji.

V času, ko je takorekoč vse norelo, je tudi socialistično gibanje čutilo splošno hysterijo izdelovanja vseh mogočih programov in idealov, pri čemer je pa vsakdo trdil, da je treba njegov program brezpogojno izvesti — kajti da je njegov program absolutno izvedljiv, je bilo samo po sebi razumljivo. Kdor je v to dvomil, je bil reakcionar ali idijot. Na koncu se je izkazalo pri tedanjih in vseh drugih kasnejših številnih krivih prerokih, da so na vse prej mislili, kakor na program. Kar so bili verižniki v gospodarstvu, to so bili licitatorji in špekulanti v politiki.

Poleg teh smo se pa srečevali z ljudmi, ki nimajo nobenega respektja pred zgodovino, ker je ne poznajo, in ki torej morejo imeti še manj pojma o ideji in gibanju, kakor je socializem. Kolikor bolj so nevedni, toliko bolj učene se delajo, kolikor manj so porabni, toliko več se razumejo na organizacijo. Po svojem značaju pa imajo v živalskem svetu najboljšo sorodstvo v kukavicah, ki dajo svoje mladiče drugod valiti.

Koliko pametnega so nam že taki ljudje nasvetovali, koliko dobrega so storili! Kod povsod bi že moralo tavati naše gibanje, če bi poslušali njihovo modrost! Vse bi že bili, tudi Vidmarjevi bojovniki, Hrsovcji in Jugorasovci, samo socialisti ne. Kakor so najprej goreli za najhujše »nacionalno jedinstvo«, so z istim resnim obrazom drugi dan iznašli »samoopredeljenje do odcepljenja«, od neizprosne in nepomirljivega »razrednega boja« so zahtevali čez noč prehod v brezrazredno politiko; iz povečevanja absolutne internacionale so naenkrat zatrobentali: ne internacionala, temveč »Slovenec sem!«; niso se še dobro naučili te pesmi, pa so zabobnali: kaj Slovenci, hej Slovani! Komaj so se dobro zaleteli v tekmo s slovanstvom, je bilo že dano strogo povelje: slovanstvo pod klop, živijo demokracija! Nismo se še utegnili načuditi novim demokracijam, ki so hoteli biti demokracije čez vse in nad vse, so nam že oznanili: proč z demokracijo, to grdo potvaro angleških lordov, proč z demokracijo, ki je sploh ni, živijo On, skrivnostni, vsemogočni On! Kaj gibanje, kaj dneva trud, čemu prosveta in organizacija, čemu vse skupaj, ko vse odreši On! In zgodilo se je že, da ti je trdil tak vetrnjak, da med On in On ni razlike razen v imenu. Pa nikar ne mislite, da se pri »Njem« ta pesem neha, ne, ta burka je brez konca.

Vsega tega ni tragično (preveč resno) jemati. Vetrnjakov nikoli ni manjkalo in jih ne bo zlepa zmanjkalo. Na to mi nimamo vpliva. Vsak sodrug nam bo pa menda prav dal, da naše gibanje ne sledi vetrnjakom in vetrnjaštvu. Če bi bili zunanji pogoji ugodnejši, bi naše gibanje brez dvoma marsikdaj lažje razčistilo ozračje. V osmratenem zraku so pa razni kužni bacili mnogo bolj učinkoviti; povsod prodro in povzročajo huda vnetja. Pa brez tega ni niti človeškega niti ljudskega življenja.

Tudi neumnost ni brez koristi. Niti posameznik niti celota ne more zoreti ob samih naukih, treba je prakse, praksa pa ni drugega kakor cela vrsta storjenih napak, neumnosti in izkušenj. To je treba vedeti in lahko bomo z veseljem delali za napredek našega socialističnega gibanja.

Birma lahko zažge ves svet

Nove japonske zahteve v Indokini

Japonci se trudijo, da bi blokirali Kitajsko od vseh strani. Zasedbo vse kitajske obale se jim je posrečilo preprečiti direkten uvoz orožja za vojsko maršala Čankajška.

Ko so sedaj zasedli meje Indokine v sporazumu s francosko vlado v Vichyju, so odrezali kitajsko armado od dobav, ki so šle dolgo časa po tej poti v Čunking.

Istčasno so se Japonci pogajali z Anglijo zaradi zaprtja dovoza preko pokrajine Birme, ki meji na jugozapadni del Kitajske. Anglija je to obljubila za dobo treh mesecev, toda pod čisto drugačnimi okoliščinami, kot pa jih je ustvarila Japonska pod vlado princa Konoja, zlasti s tem, da je sklenila vojaško zvezo z Nemčijo in Italijo.

Kako važna pa je za Japonce pot za dobavo orožja skozi Birmo, se vidi iz govorov japonskih ministrov in pisanja japonskega časopisja. List »Hoči« piše, da bi otvoritev poti za prevoz orožja maršalu Čankajšku skozi Birmo pomenila, da bi se ves svet zapletel v vojno.

Zakaj Japonci ne zahtevajo tudi od SSSR, da zapre svoje meje na severozapadu Kitajske in preneha pošiljati orožje Čankajšku, se lahko različno tolmači. Najbrž pa bi Japonci hoteli to doseči s pogajanjem za sklenitev nenapadalnega pakta. — Ako bi sedaj začeli vprašanje pošiljanja orožja iz SSSR na

Kitajsko na enak način, kot s Francozi ali Angleži, bi si s tem lahko pokvarili vse izgleda tudi za najmanjši uspeh.

Vsaka država, ki podpira Čankajška, je sovražnica Japonske

Je izjavil japonski zunanji minister Mačuoča, dne 6. oktobra. Kako bo Japonska vlada spravila v sklad to izjavo s svojimi stremljenji po sklenitvi nenapadalne pogodbe s SSSR, ki kakor znano vrši velike dobave vojaškega materiala Čankajšku, je uganka, čije razrešitev bo pokazala skora bodočnost. Kajti na Daljnem vzhodu zore odločitve, morda hitreje, kot pa so zorele pred izbruhom vojne v Evropi.

Anglija odpre pot preko Birme

Angleška vlada je obvestila japonsko vlado, da bo dne 17. oktobra odprla pot preko Birme na Kitajsko.

Japonska vlada ne bo odgovorila Angliji na njeno odpoved sporazuma o Birmi, ampak bo takoj izdala primerne ukrepe.

Razvoj krize

Japonci so zasedli otok Liukung pri Honkongu, ki ga ima Anglija za 10 let v najemu od Kitajske. Anglija je odgovorila z zapiranjem japonskih državljanov v tujavi Honkong na Kitaj-

skem. — Japonska se je izjavila solidarno s siamsko vlado, ki zahteva ozemlje od francoske Indokine. Zedinjene države pa so ustavile dobave Siamu.

Angleški veleposlanik v Washingtonu je sporočil, da ne bo odšel na poročanje v London, ker pričakuje angleška vlada resno krizo zaradi Birme in je treba, da angleški poslanik ostane v Ameriki.

Japonski veleposlanik v Washingtonu je odšel na uradni dopust. Pred odhodom je imel dveurni razgovor z ameriškim zunanjim ministrom Cordell Hullom, ki mu je obrazložil zrelisče Zedinjenih držav na dogodke na Daljnem vzhodu.

V Washingtonu so odredili, da morajo ameriški državljani iz Japonske in vseh pokrajin, ki jih imajo zasedene Japonci.

Japonci v Indokini zahtevajo še več

Tass poroča dne 9. oktobra: Japonci so stavili francoski vladi nove zahteve. Predvsem hočejo za se pokrajino Tonking. Nadalje mora francoska vlada ugoditi zahtevam Siamu, glede odstopa nekih pokrajin. V Indokini se mora sestaviti vlada, ki bo prijazna Japoncem. V Indokini je sedaj 30.000 japonskih vojakov, ki so zasedli tudi mesto Hanoi.

Neprestani letalski napadi

Uspešni nemški napadi na London in ostala mesta

(DNB). Dne 7. oktobra zjutraj so pričela napadati nemška letala London in dosegla velike uspehe. Zadete so bile z bombami železniške naprave zapadno od loka Temze in ladjedelnice dveh angleških družb. V južni Angliji pa so letala metala bombe na tovarne orožja in vojaške zgradbe. Napadi letal so se nadaljevali tudi ponoči na 8. oktober. Bombe so padale na London, potem pa tudi na Manchester, Liverpool in Edinburgh.

Računa se, da se je teh napadov na Anglijo udeležilo okrog 450 nemških letal.

V Berlinu opozarjajo na pomen hudih napadov na Anglijo v poslednjih dneh. Sila nemškega napada se je sedaj še povečala. Posledica napadov je, da je v Londonu promet deloma ustavljen in da se prebivalstvo izseljuje. Delavci se z dela ne morejo več vračati domov, to slabi družinsko življenje in pa odpornost ljudi.

Napade Nemcev na London potrjujejo tudi angleška poročila, ki podrobno navajajo, kod vse so bombe zelele. Razen trgovskih zgradb v središču mesta, so bile pogodene tudi tovarne v predmestjih. Neka bomba je pogodila poln avtobus potnikov, ki so bili vsi mrtvi.

Štiri ure trajajoči napad angleških letal na Berlin

Po par dnevnem odmoru zaradi slabega vremena, je angleško letalstvo dne 7. oktobra pričelo z napadi na pristanišča, ki bi lahko služila kot izhodišča za nemški vdor v Anglijo. Ta pristanišča se vrste ob nizozemski obali pa vse do Lorienta v južni Franciji, v

Biskajskem zalivu. Zlasti je bil osredotočen napad na ladje in čolne v Le Havru.

Ponoči na 8. oktober so angleška letala napadla Berlin. Napad je trajal nad 4 ure in so letala vrgla nad 100 težkih bomb. Po poročilih opazovalcev so bile zadete tri elektrarne, tovarni kolodvor v Tempelhofu in razne industrijske

Samo nemška vojska lahko jamči za romunske meje

Prihod nemške vojske v Romunijo so omenjale ameriške poročevalske družbe že pred par tedni. Tedaj je romunska vlada to zanikala in trdila, da se nahajajo v Romuniji samo SS oddelki, ki skrbijo za prevoz Nemcev iz Besarabije.

Dne 6. t. m. pa so poročevalci ameriških listov ponovno javili prihod zelo močnih oddelkov nemške motorizirane vojske v Romunijo in sicer v Bukarešto in v ozemlje petrolejskih vrelcev. Tudi te vesti je romunska vlada sprva zanikala. Sedaj pa so jih potrdili v Berlinu, kjer pravijo, da je Nemčija prevzela jamstvo za meje Romunije in da prihod nemških čet pomenja samo izpolnitev pogodbe. Nemčija je s pomočjo Slovaške, Madžarske in Bolgarije, ki so trdno naslonjene na Nemčijo in Italijo, dobila prevladujoč vpliv tudi v Romuniji, na gospodarskem in vojaškem področju in je Romunija tudi izstopila iz Balkanskega sporazuma.

Prelom med Anglijo in Romunijo?

Aretacije angleških državljanov v Romuniji, ki jih romunska vlada dolži poskusa sabože na področju petrolejskih vrelcev in prihod nemških čet v

zgradbe. — Nadalje so angleška letala ponoči metala bombe na tovarne Fokkerjevih letal v Amsterdamu, na ladjedelnice v Wilhelmshafnu, na celo vrsto železniških križišč in na več letališč v Nemčiji in na Nizozemskem.

Izgube angleške mornarice

V času od 23. do 30. septembra je bilo potopljenih 15 angleških in zavezniških ladij s skupno 72.337 tonami.

Romunijo, je tako zaostri odnošaje med Anglijo in Romunijo, da je treba računati s prelomom. V tem slučaju bi angleški poslanik in z njim vsi Angleži zapustili Romunijo.

Vprašanje je, kaj bi sledilo nadalje. Angleži bombardirajo francoska pristanišča, kjer so se usidrali Nemci, mogoče bi bilo, da bi v tem slučaju pričeli Angleži z letalskimi napadi na romunsko petrolejsko področje. To je sicer zaenkrat nemogoče drugače, kot preko Nemčije. Takih letal še ni v Evropi. Toda iz Zedinjenih držav javljajo, da so tamkaj že izdelali letalo, ki bo letelo iz Los Angelesa v Evropo in nazaj, brez pristanka ter bo imelo s seboj 50 ton (5 vagonov bencina).

Kratko in malo rečeno, tudi na Balkanu postaja vroče.

Kako prijemajo ministre v Angliji? Znanj angleški piateli H. G. Wells je nedavno tega napisal v neki reviji, da je prebrčan o končni zmagi Anglije, da pa bi bila zmaga čimprej mogoča, je potrebno, da zgine iz vlade zunanji minister Halifax, rimski romar, ki ima vse najgrše lastnosti, katerih se Angleži boje.

Čez Jadransko morje so nameravali napasti Angleži Nemčijo, piše »Völkischer Beobachter« toda to morje je trdno v italijanskih rokah, zaključuje list.

Ugibanja o SSSR

Kaj bo storila Moskva?

Mnogo se govori o tem, da hočejo Nemčija, Italija in Japonska končno vedeti pri čem da so, kar se tiče SSSR.

Japonska ponuja SSSR nenapadalni pakt, potem ko ga je SSSR skoro 20 let pcutujala Japonski, ki ga pa ni hotela skleniti. Ako bi SSSR v tem trenutku pristal na sklenitev nenapadnega pakta z Japonsko, bi s tem pomagal Japonski, ki bi si zagotovila gospodstvo nad Kitajsko in njenimi obalami, pišejo švicarski listi, dočim bi SSSR ostal kot izhod na Tih ocean še vedno samo Vladivostok, pristanišče, ki pozimi zamrzne. SSSR se tudi spominja, da imajo Japonci gotove težnje po ozemlju SSSR. — Znano je, da so Japonci v času revolucije v carski Rusiji vdrlji v Sibirijo in imeli dolgo časa velike predele te dežele zasedene.

Ako bi SSSR sprejel načelo, da se svet razdeli v interesna področja, potem bi značilo to odpoved ciljem tretje internacionale. Kajti razdelitev sveta v interesne sfere bi pomenila obenem priznanje novega gospodarskega sistema fašističnih držav, ki pa se ne more vzporediti s komunističnim gospodarskim sistemom, kakršen je vpeljan danes v SSSR.

Kako misli glede teh vprašanj Japonska, je pa povedal njen ministrski pred-

sednik knez Konoje, ki je dne 3. oktobra govoril o trozvezi in rekel glede odnošajev s SSSR, da upa, da bodo spori med obema državama čim bolj omiljeni, čeprav je treba dodati, da s podpisom trozvezne pogodbe načela pakta proti kominterni niso prenehala veljati.

S tem v zvezi se podčrtava tudi izjava ruskega maršala Timošenka, o katerem se trdi, da ni prijatelj Nemčije, in ki je te dni dejal, da je SSSR ostal spričo modre politike Stalina izven vojne, mora pa biti pripravljen, ako bi kakšne provokacije od zunaj ogrozile njegove meje.

Glede zadržanja SSSR so vzbudili pozornost napadi moskovskega radia na Španijo, in to baš v teh dneh, ko se je Šuner mudil v Berlinu in Rimu. Nadalje se omenja ostra zavrnitev vesti o nekih razgovorih med Stalinom in nemškimi poslanikom von Schullenburgom v Moskvi, kakor tudi preklic članka v »Izvestijah«, v katerem je bilo rečeno, da se SSSR ne zanima za Balkan, ki da spada v interesno področje Nemčije in Italije.

Omenja se tudi izjava moskovske vlade, da hoče soodločati v vprašarju plovbe po D. tavi glede česar se je že vršila neka konferenca pod vodstvom Nemčije, toda brez udeležbe SSSR.

Churchill o bombardiranju Londona in ostalih važnih vojnih vprašanjih

Dne 8. oktobra je govoril ministrski predsednik Churchill v parlamentu. Rekel je, da pošiljajo Nemci v boj povprečno po 400 bombnikov dnevno. To število predstavlja nekakšen maksimum. Po nemških poročilih je bilo vrženih od začetka vojne in doslej nad Anglijo 22.000 ton bomb, na London v enem samem dnevu 251 ton. Te tone so ubile na tisti dan 180 oseb, t. j. za vsako osebo je bilo treba poldrugeto tono bomb. V svetovni vojni se je računalo 10 oseb na vsako tono razstreliv. Pričakovali smo, da bo vsak dan ubitih po 3.000 oseb in 12.000 ranjenih. Od začetka vojne in do 3. oktobra pa je bilo ubitih 8.500 ljudi in 23.000 ranjenih. Nemška letala bi potrebovala 10 let, da razrušijo London, ako bi nadaljevala z rušenjem kot sedaj. Angleški bombniki so zaenkrat številčno še slabši kot nemški. Ni misliti na kakšen zimski premor. Vojna se bo nadaljevala. Nevarnost vpada je nezmanjšana. Nemci imajo toliko čolnov, da bi mogli v eni sami noči prepljati na Angleško po milijona mož. Anglija pa ima poleg redne vojske 1,7 milijona mož garde.

O ponesrečeni akciji pred Dakarjem v Afriki je rekel Churchill, da se je de Gaulle izkazal. Akcija bi bila uspešna, ako bi ne bilo prispelo pred Dakar brodovje 3 francoskih križark in 3 rušil-

cev. Boji pred Dakarjem so bili hudi. Dve francoski podmornici sta bili potopljeni, 2 rušilca zažgana, ena križarka poškodovana in ponovno tudi oklopnica »Richelieu«. Na angleški strani sta bili poškodovani ena oklopnica in ena velika križarka. Poškodbe niso lahke, toda ladji sta sposobni za boj.

Pakt trozveze

je po mnenju Churchilla tako neugoden za Japonsko, da bi se bilo čuditi, ako nima kakšnih tajnih določb. Pogodba je naperjena predvsem proti Zedinjenim državam, v drugi vrsti pa proti SSSR.

S Španijo želi Anglija gojiti dobre odnošaje in ji pomagati. Kar zahtevamo od nje je, da ne dovoli prevoza materiala sovražniku.

Boji za Afriko

Predvsem na morju in v zraku.

Stefani poroča, da je bila potopljena neka 1.800 tonska italijanska ladja ob obali Libije, neka italijanska podmornica pa je potopila neko oboroženo angleško izvidniško ladjo. Spopad v Keniji z angleško vojsko je bil uspešen za Italijane, ki so pognali Angleže v beg. Na Rdečem morju so italijanska letala napadla angleške trgovske ladje, na kopnem v Sudanu pa neko radijsko po-

če. Ah, saj je že tu! Klical si me visoki mandarin.

Mandarin: Častita prednica! Težka skrb me tlačí. Kot ste že morda čuli, me je naš vladar, prevzvišeni vladar nebes, počastil in povabil na domobrambno vojno. Zbral sem že mladeniče, da pojdem z njimi do glavnega taborišča. Pot bo dolga in težavna, a meni manjka celih 10 srebrnikov zanjo. Prosim Vas častita prednica, svetujte mi glede teh srebrnikov.

Prednica: Veseli me, da Vam lahko svetujem, Li-jen-ši. Lju-jen-ming, bogat trgovec tam za vogalom bi Vam jih lahko posodil. Samo trenotek prosim počakajte! Pogovorila se bom z njim in Vas o vsem obvestila.

2. prizor.

Zbor revežev: Tamkaj v dvorih pozlačenih, mečejo meso v pomije...

Bogataš: Na kupe imam zlata in v kozuh sem zavil, gre trgovina mi in zdaj počivam sit...

Zbor revežev: Zunaj pa po blatnih cestah ljudstvo po odpadkih rije. (Odide)

Bogataš: Ah Vi ste to, častita prednica, draga prijateljica! Kaj bo dobrega? Vaš obisk me je neizmerno počastil.

Prednica: Zaslužek imam za Vas, dragi prijatelj.

Bogataš: Zaslužek? Hm, zaslužek! Velik zaslužek?

Prednica: Poslušajte, dragi Lju-jen-ming. Mandarin Li-jen-ši mora s četa na pot do glavnega stanu. Zato potrebuje denarja, 10 srebrnikov mu manjka.

Bogataš: Aaaa... 10 srebrnikov je jejee, je grozovito mnogo denarja!

Doma in po svetu

O potrebi protijudovskega zakona piše beograjsko »Vreme«. Ta list pravi, da je v Vojvodini vse v židovskih rokah, vsa žitna trgovina, vsi mlini, vsa mesna industrija, banke in tvornica čokolade, tvornice testenin in sladkorja, spirita in kvasa in trgovina na debelo. — Ker bodo sedaj židje iz industrije in veletrgovine z živili izginili, upamo, da se teh podjetij ne bodo polastili kakšni drugi ljudje z enakimi lastnostmi, kakor jih »Vreme« očita židom. To se bo takoj videlo pri cenah živeža, ki bi sedaj morale takoj navzdol. Sicer pa naj »Vreme« pojasni svojim čitateljem tudi to, zakaj bo morala vlada uveljaviti uredbo o prisilnem odkupu pšenice in kdo so tisti veleposestniki v Vojvodini, ki so glavni pridelovalci pšenice, pa jo kljub svoji rasni čistosti nočejo prodajati? Ako tega ne ve, naj povpraša stotisoč vojvodinskih poljedelskih delavcev, ki mu bodo povedali, kje bi bilo treba zastaviti železno metlo.

Nasveti. »Hrvatski dnevnik« je nejevoljen zaradi pisave angleškega lista »Balkan Herald«, ki izhaja v Beogradu. Pravi, da se kar ne more prilagoditi novim razmeram in našim odnošajem do Berlina in Rima. Zlasti mu očita ponatis govora, ki ga je imel pravoslavni vladika Nikolaj Velimirovič pred 24. leti v Londonu. Ta vladika pa tudi sedaj govori, kar ne bi smela, zlasti ne na račun Hrvatov, ker je Hrvatom mesto v tej državni skupnosti, samo tedaj, ako so enakopravni. Zaključuje pa list svoja razmotrivanja tako le: »To nas še bolj potrjuje v našem prepričanju, da bi duhovniki, višji in nižji, storili najbolje, ako bi se zanimali samo za tolmačenje verskih nauk, brigo za politična vprašanja pa naj bi prepustili drugim.«

Cene padajo... Tako vsaj ugotavlja »Jugoslovanski Lloyd«, ki pravi, da je cena koruzi padla od din 450.— na din 320.— za 100 kg, umetno sušena pa se nudi celo že po din 260.— (Lani je bila po din 180.—). Cena svinjaj je padla za din 1.— pri kg (pri nas pa so se cene svinjskemu mesu in masti prav sedaj dvignile). Fižol je popustil od din 600.— na din 420.—. Toda kdo nam jamči, da se ne bodo cene tem živlom ponovno dvignile?

Nemci ne zahtevajo, da jim moramo dobaviti 10.000 vagonov pšenice, ampak bodo zadovoljni s koruzo, ako jim jo pošljemo v zameno za pšenico.

stajo in oddelke angleške vojske.

Reuter poroča, da so angleške vojne ladje pred kratkim potopile dve italijanski podmornici po več urnem zasledovanju in metanju globinskih bomb. Skupno je doslej bilo potopljenih 22 italijanskih podmornic.

Angleži pričakujejo italijanske napade v Egiptu. Njihovi vojaški strokovnjaki pravijo, da se dobro zavedajo, da imajo pred seboj maršala Grazianija, ki je izredno sposoben vojskovodja za vojno v kolonijah in je več kot gotovo, da se ne bo spuščal v nobene avanture, ali pa da bi začenjal z ofenzivo zaradi političnega prestiža, ako bi to zahtevali od njega politiki.

Olje iz soje bo drago. Prizad je povišal odkupno ceno za sojo od din 240 na din 330. 30.000 vagonov drv račijo v Zagrebu za zimo, 13.000 jih pa sedaj imajo.

Agencija Avala ne bo plačevala družbenega davka, ako njen dobiček ne bo znanen, je odločil finančni minister.

Sodniki so zborovali v Ljubljani in so med drugim sklenili, da se apelira na vlado, naj sklene sodniški zakon, ki je bil že tolikokrat napovedan, in ki bi moral biti že zdavnaj uveljavljen, ker je po ustavi nastopila doba stalnosti sodnikov, t. j., da se brez lastne prošnje ne smejo prestavljati, razen ako napredujejo.

Združenje rezervnih častnikov v Beogradu je dobilo komisarja v osebi sodnika kasacije Milivoja Purića, ki je obenem vitez Kardordjeve zvezde. Dosedanja uprava združenja je bila od oblasti odstavljena.

V Carigradu se vrše balkanske igre, sportne prireditve, ki se jih vsako leto udeležujejo sportniki iz balkanskih držav. Bolgarija je na teh prireditvah vedno manjkala, letos se ji je priključila Romunija in tekmujejo samo Turki, Grki in Jugoslavlani. Tako se tudi v sportu odraža edinstvo balkanskih narodov.

Na balkanske igre je odšla delegacija sportnikov iz Jugoslavije, čije sestava je povzročila spor med sportnimi ustanovami v Beogradu in Zagrebu. Ta spor je bil tako oster, da so hrvatske sportne instance sklenile bojkotirati balkanske igre. To pa se je zdelo preneumno nekaterim hrvatskim sportnikom in so kar na svojo roko odšli z reprezentanco Jugoslavije v Carigrad. V odločilnih trenutkih zmaga po navadi vendarle zdrav razum.

Kot v Afriki. V vasi Balce pri Livnem v Bosni so bratje Jarčevići napadli svojo sosedo Lazarja Cevapa in ga pretepli, nato pa živega vrli na ogenj, ki so ga zanetili na ognjišču. Nesrečni kmet se je zaman poskušal rešiti. Bratje Jarčevići so ga tiščali v plamen, dokler ni umrl grozne smrti. Sodišče je enega izmed bratrov oprostilo, ostala dva pa obsodilo vsakega na 18 let ječe. — V Afriki peko in jedo ljudi iz verskih motivov, ker upajo, da bodo vrline pečenege človeka prešle na tiste, ki ga pojedjo, pri nas pa so taka zverstva mogoča iz sovražstva.

Med tem ko pri nas cena sladkorja raste, je na svetovnem trgu sladkor poceni kot še nikoli. Kiloگرام sladkorja je stal lani ob tem času 0.10 centov, sedaj mu je cena za 100 kg 75 centov (1 cent je 55 par) ali din 41.25. Srečni Amerikanci in drugi!

Tri visoke šole je zgubila Romunija obenem z odstopljenimi ozemlji Rusiji in Madžarski in sicer visoke šole v Črnovicah, Kišinjevu in v Klužu.

58 javnih kuhinj je bilo po izjavi angleškega ministra za ljudsko prehrano doslej ustanovljenih v Londonu. V teh kuhinjah bodo prehranjevali prebivalce, katerim so bili domovi zaradi nemških bombnih napadov uničeni. Otvoriti nameravajo še okoli 200 nadaljnjih kuhinj v te svrhe.

Zvišanje draginjskih doklad rudarjem v Mežici

S 1. oktobrom t. l. so se na podlagi indeksa zvišale draginjske doklade za 200 točk in dobijo delavci v I. skupini din 18.—, II. skupini din 24.— in v III. skupini din 32.—; delavke v I. skupini din 8.80, v II. skupini din 12.80 in v III. skupini din 17.60; vajenci in ženske pod 18. letj din 5.60.

Kdaj se bo ustavil val draginje, se še ne ve, ker se je začelo pri malih, dočim bi se bilo moralo začeti s protidraginjsko akcijo pri velikih.

BRESKOV Cvet

Starokitajska dramska pesnitev neznanega avtorja iz XIII. stoletja.

Prevedla: Fran Žizek in Ivan Potrč.
Pesmi: Alojz Gradnik in Tone Maček.

O s e b e :

Li-jen-ši, mandarin.
Li-ju-jing (Breskov cvet), njegova hči.
Čang-žui-čing, potujoči študent.
Prednica budističnega samostana.
Lju-jen-ming, bogat trgovec.
Sluga, ki igra tudi nočnega čuvaja, mandarinskega spremljevalca itd.
Služabnica, igra tudi budistično nuno itd.

I. prizor.

Mandarin: Imenujem se Li-jen-ši. Sem mandarin. Žena mi je umrla na porodu pred 18. leti. Zapuštila mi je dete, hčerka, ki se imenuje Breskov cvet. Moje sive lase in brado ni pobelil sneg starosti. Uradne skrbi so mi podvojile težo let. Nenasiten je namreč našega cesarja glad po oblasti in spet je vojno napovedal narodu sosednjemu. K meni pa je prišel ta ukaz, da moram zbrati četo z mesta in iti z njo v boj. Tu čakam, kakor vidite, na samostansko prednico...

Prednica: Imenujem se Lju. Prednica sem samostanskih sester, ki domujejo v »Domu večne čistosti«. Li-jen-ši, mandarin tega mesta me kli-

Prednica: Zahtevajte dvojne obresti. Rad Vam jih bo plačal.

Bogataš: Kakšen dom ima, kolikšno družino?

Prednica: Dom je osirotel, a gospodarica je v grobu že dokaj let. Samo hčerka Breskov cvet živi pri njem. Krasno dete, ni spolnilo niti osemnajstih let.

Bogataš: Nimam denarja, a ker Vi, častita prednica, pravite krasno dete, hmm, naj bo. Seve, v trgovini mora vladati predvsem red, kaj ne? Pogodbe morajo biti vse napisane. Tako! Napisal sem menico. Kje je, prosim, Vaš klient?

3. prizor.

Prednica: Spoštovani mandarin! Težko je bilo pogovoriti prijatelja Lju-jen-minga. Izvolite z menoj!

Bogataš: Tu, vzvišeni gospod, menica. Samo formalno, radi reda v trgovini. Prečitajte si, prosim in podpišite!

Mandarin: Podpis je tu, naštejte mi denar.

Bogataš! Ho, ho, lepo po vrsti! Saj smem, častita prednica, prositi še za Vaš podpis.

Prednica: Imejte ga, a zdaj naštejte srebrnike!

Bogataš: Samo lepo po vrsti! Najprej eno, potem drugo. Manjka še podpis dekleta.

Mandarin: Ne pletite je v trgovino, Vi verižnik!

Bogataš: Kakor Vam je volja! Vendar za ta moj poslednji denar naj pogodba v redu steče!

Mandarin: Pa pokličite moje dete!

Breskov cvet: Oče, klical si me!

(Dalej prihodnjik.)

Iz naših krajev

HRASTNIK

Delavstvo v steklarni je zelo razburjeno zaradi ipostopanja ravnateljstva proti delavcu Grumanu. Ravnateljstvo navaja svoje razloge, delavstvo pa je mnenja, da se gre za čisto druge zadeve. Delavstvo je v tem slučaju odločeno iti do skrajnosti, ako se Grumana ne bo namestilo nazaj na staro službeno mesto. Upamo, da bo ravnateljstvo uvidevno in ukrenilo, kot je treba, zaradi pravičnosti.

KRANJ

V nebo kričeča zgodba. »Slovenski Narod« z dne 5. t. m. piše »Izpod sita« o zgodbi, o kateri smatramo za potrebno, da seznanimo z njo še one naše bralce, katerim ljudska govornica še ni prišla na uho. O tej zgodbi piše do besedno sledeče: »Gotovo drži, da nam težki časi, v katerih živimo, prinašajo marsikatero razočaranje, a nekaj je pri tem tudi dobrega. Če ne drugega, vsaj razgaljajo ljudi in nam slišimo o znižanju in odbitkih pri mezdah, vsak dan se čuje o praznovanju, tudi ni redkost, da delodajalec odtrga uslužbencu nekaj dni za služka, ko je bil na orožnih vajah, a da bi šel trgovec z več hišami in tovarno in si prisvojil blago za eno obleko, ki je bila podarjena njegovemu uslužbencu, kaj takega gotovo niste slišali. A glej, mož se še ni povsem pokazal. V uslužbenčevi obleki si upa bogatin danes prav istemu uslužbencu zaračunati naravnice, ki so še včeraj stale 20 din, reci in piši 42 din.«

LAŠKO

Zakaj toliko nesreč v pivovarni? Dne 1. oktobra t. l. sta bila v laški pivovarni pri odkopu terena za skladišče do prs zasuta z zemljo dva delavca, da so ju morali takoj odpremiti v celjsko bolnišnico. Na enak način se je težko ponesrečil že pri prejšnjih odkopih delavec V. Nesreče pa se neprestanoma ponavljajo tudi po oddelkih. Že pri montaži je en delavec podlegel poškodbam, drugega je zadušil ogljikov dvokis, ker ni predpisanih ogrevalnih pečic. Razen tega so se pri drugih delih dogajale nesreče. Na desetine jih poškodujeta nevarna stroja: polnilce in zapiralec steklenic. Pred nekaj dnevi je v kotlarni razneslo neko cev, da je bil na mah ves prednji del strojev zavrt v saje, ki jih je silovit puh zanesel na desni breg Savinje in so padale celo na pokopališče. Sreča, da ni eksplodiral kotel, sicer bi bile posledice strašne. V tovarni nescer dostaja strokovnega nadzornega osebja. Brezposelnih vseh vrst je dovolj, ki bi radi prevzeli delo. Prekomerna storitev je za delavce in podjetje nekoristna in nevarna. Dne 27. septembra t. l. je imel šef-zdravnik OUZD v termi predavanje o prekomernem številu obolelih delavcev, o higijeni, zdravstvenih in varnostnih napravah v tovarnah in da je neka tovarna v Laškem že 3 dni pred njegovim predavanjem čistila oddelke, da pa bo vendarle našel nedostatke, če pride na inspekcijo itd. Kljub temu podjetja skoro nič ne ukreduje. Tudi življenja delavcev so dragocena, zato je v interesu podjetij samih, da o tem razmišljajo. — Zavedni delavci.

ČRNA PRI PREVALJAH

Seja odbora »Vzajemnosti« bo v soboto, dne 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer. Obravnavali bomo načrt za jesensko prosvetno delo. Vsi in točno!

STUDENCI PRI MARIBORU

Avtomobila sta se zaletela drug v drugega. Minuli petek sta na križišču Radvanjske in Hrenove ulice trčila vojaški tovorni avto in osebelni avto g. Legata. Voznikom se na srečo ni nič zgodilo, pač pa je vojaški avto močno poškodovan. Zopet nov dokaz, da naše ceste za sedanji promet niso primerne.

Izjava romunskega državnika

Romunski legionarji so pripravljeno okriti se do zadnjega moža

General Antonescu in voditelj »Zelene garde«, Horia Sima, sta se te dni posvetovala, nakar je Horia Sima izjavil časnikarjem, da se bo Romunija borila proti sovražniku do zadnjega moža in da je milijon članov »Zelene garde« pripravljenih zmagati ali umreti. Katerega sovražnika je imel Horia Sima v mislih ni povedal. SSSR, Madžarska in Bolgarija najbrž niso, ker jim je Romunija odstopila ozemlje, ki so ga želele, ne da bi bilo treba le enemu samemu legionarju umreti. Kdo je torej sovražnik, ki je tako močen, da bi utegnilo biti potrebno žrtvovati cel milijon gardistov?

Prebivalstvo Romunije se je zmanjšalo z odstopom krajev Rusiji, Bolgariji in Madžarski za 6.754.000 prebivalcev, tako da je padlo od 20.045.000 na 13.291.000.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoi!

LJUBLJANA

Mezdno gibanje čevljarjskih pomočnikov v Ljubljani uspešno zaključeno

Kakor je bila javnost že informirana, so se čevljarjski pomočniki v Ljubljani nahajali od četrtka 3. okt. v mezdnom gibanju. Solidarnost delavstva je bila s par izjemami skoraj 100-odstotna. Mezdno gibanje je trajalo 4 dni, ker je ogromna večina čevljarjskih mojstrov, ki zaposlujejo delavstvo, s podpis izjavila, da pristane, še na spornih 5 odst. poviška. Vsled takega položaja je potem tudi vodstvo zdruge čevljarjskih mojstrov pristalo na povišek.

S tem so se mezde čevljarjskih pomočnikov v Ljubljani ponovno zvišale za 20 odst. tako, da znaša skupen povišek v tej draginji 35 odst. Res je, da je draginja porasla za mnogo več,

Opozorilo upokojenim železničarjem! Direkcija drž. železnic v Ljubljani obvešča vse upokojene, provizioniste, miloščinarje in rentnike, da bo v prihodnjih dneh razposlala nove prijave za prejetanje draginjskih dokladov in svrhu vpisa podatkov, kakor so označeni na tiskovini. Upokojenici, ki stanujejo v mestih Ljubljana, Maribor in Celje dobe te tiskovine

MARIBOR

Preveč intelgence! Že par let sem čitamo v dnevnem časopisju jadikovanje zaradi naraščanja števila intelgence. Kam z intelgenco, ki po dovrstitvi srednjih šol prihaja na univerze in se potem peha za državnimi službami, ali pa se posveča poklicem, v katerih ni več nobene izgleda za delo in zaslužek. Sedaj gradimo v Mariboru poslopje za drugo realno gimnazijo. To je v redu, ker se mladina ne more učiti v prenapoljenih učilnicah. Toda ali ne bi bilo bolje misliti na to, kako bi se zgradili v našem mestu nižja in srednja obrtna šola, kakor jo imajo v Ljubljani? Namah bi zajela mladino, ki sedaj drvi iz ljudskih šol na gimnazije. — Mladina bi se posvetila praktičnim poklicem obrti in industrije, kjer nam tako zelo manjka strokovnjakov in res kvalificiranih delavcev. Mladi ljudje, ki bi zapuščali to šolo, bi imeli mnogo izgledov na zaposlitev. Marsikateri deček bi se rad posvetil tehničnim vedam, pa starši niso v stanju, da ga pošljejo v Ljubljano. Res je, da gimnazija manj stane. Treba je samo zgraditi poslopje in nastavit profesorje, pa je mogoč pouk. Za strokovno obrtno šolo in srednjo tehnično šolo je treba že mnogo več. Urediti se morajo delavnice, laboratoriji itd. Toda ti izdatki bi se v našem gospodarstvu bogato poplačali. Mogoče bi se dalo stvar tako urediti, da bi se napravil kakšen dogovor z delavnicami drž. železnic, kjer bi se vsaj začasno lahko dobili kakšni oddelki, v katerih bi se dijaki nižje in srednje tehnične šole urili v praktičnem delu. Merodajni naj bi razmišljali o tem, pa tudi starši, ki si belijo glave, kam z otroci, naj bi se pričeli posvetovati glede kakšne take akcije, čije uresničitev bi imela velik pomen za naše mesto in za vse naše gospodarstvo.

Kako bo s peko kruha ob pondeljkih? V pondeljek, dne 7. oktobra Scherbaumova pekarna ni imela svežega kruha in razen nje še par drugih pekarn. Vse ostale pekarnice pa so prodajale svež kruh. Ker je pretekli teden predsednik občine ponovno opozoril pekarske mojstre glede dela v pekarnah in prodaje svežega kruha, da se morajo ravnati točno po uredbi, bo treba vendar le nekaj ukreniti, da se vprašanje peke kruha ob pondeljkih uredi za vse enako. Zaenkrat je gotovo samo eno, da oblast ne dovoljuje nočnega dela in da je vsako sklicevanje na nek tih pristanek oblasti, kot so to razglasi nekateri mojstri, neutemeljeno. Nihče nima ničesar proti prodaji svežega kruha, pač pa moramo odločno podpreti pomočnike v njihovem boju proti kršitvi določil o prepovedi nočnega dela v pekarnah.

Določitev cene kruha na področju sreza Maribor levi breg. Za kg enotnega ljudskega kruha din 5,25 in to v kosih v teži po 114 dkg din 6.—, 57 dkg din 3.—, 28,5 dkg din 1,50 ali 76 dkg din 4.—, 38 dkg din 2.—, 19 dkg din 1.—; Kmečki kruh kg din 5,50, specialni rženi kruh kg din 6.—. Kmečki kruh ter specialni rženi kruh se pečeta v štručah ali hlebcih po pol kg, 1 i n 2 kg. Za peko enotnega kruha se sme uporabljati le pšenična moka, namleta v smislu določil čl. 5 zgoraj citirane uredbe. Kmečki kruh pa mora biti narejen iz najmanj 50 odstotne ržene moke z dodatkom pšenične moke. Specialni rženi kruh pa se peče samo iz ržene moke. Pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila člena 7, odstavek 2 in 3, ki urejajo čas prodaje in čas peke kruha. Prekrški te določbe se kaznujejo po členu 12 in sl. Sreski načelnik dr. Šiška I. r.

Cene mesa na mariborskem trgu pri slanih: govedina od 14 do 16 din, teletina od 14 do 16 din, svinjsko meso s kostmi 20 do 22 din, svinjsko meso izluščeno 22 do 24 din, riba 22 do 24 din, zajec 22 din, salo 24 din, slanina 24 din, pljuča s srcem 10 din, jetra 16 do 18 din, rebra 18 din, glava z jezikom 10 din, ledvice komad 3 din, noze kom 3 din.

Sodna razprava proti občinskemu tajniku Hergu iz Ruš je bila preložena, ker je obtoženi priznal samo del očitanih mu dejanj, dočim se je glede ostalih izgovarjal na župana in ostale občinske svetnike, češ, da je po njihovem odobrenju oziroma z njihovo vednostjo vršil virmane, t. j. da je po izbrpanju kredita v eni postavki proračuna, pričel črpati denar iz druge postavke. Ker je pa to po zakonu prepovedano, se je prakticalno na ta način, da se je finiralo višja izplačila iz tistih postavk, v katerih je bilo še dovolj kredita na razpolago,

vendar je vodstvo organizacije upoštevalo tudi težek socialni položaj čevljarjskega obrtnika in ni vztrajalo na višjih zahtevah.

S tem je mezdno gibanje čevljarjskih pomočnikov končano. Na vse čevljarjske pomočnike pa apeliramo, da se drže kompaktno svoje organizacije ter da budno pazijo, da se bodo poviški pravilno izplačevali in da se bo striktno izvajala tarifa in kolektivna pogodba.

Da bodo ostali tudi v bodoče dobri odnosi med čevljarjskimi pomočniki in njihovimi delodajalci ter med pomočniško organizacijo in mojstrsko zdruge, naj se delavci pri svojem delu potrudio in izvrše v polni meri svojo dolžnost z vestnim in solidnim delom.

na tamkajšnjih postajah. Vsi upokojenici, tudi tisti, ki prejmejo prijave v izpolnitev po pošti, naj jih predložijo najkasneje do 31. oktobra edinici, ki jih vodi v evidenci in kjer dobe tudi potrebna pojasnila. Službene edinice pa naj pošljejo izpolnjene prijave na »Obči oddelek — pokojninski odsek« ljubljanske direkcije.

Orožinski vpokojenec, ki je, kakor smo zadnjič poročali, na trgu nagovarjal mlekarice, da naj dražje prodajajo mleko kakor doslej, baje ne živi samo od revne pokojnine, temveč ima tudi svoje posestvo. Vsakomur se je zdelo zelo čudno, kako bi naj vpokojenec prišel na tako blazno misel, da bi hujškal k navijanju cen, ker je vendar znano, da prejemajo z malimi izjemami vsi vpokojenici skrajno nizke pokojnine, ki nikakor ne odgovarjajo cenam življenjskih potrebščin. Kaj takega je zmožen le človek, ki ima primerne dohodke, kakor n. pr. v tem slučaju, ko ima prizadeti pokojnik in lepo posestvo v bližini Maribora.

Cirkus v »Mariborski Teden« zgubila svoje prostore. Z gradnjo Hutterjevih stanovanjskih hiš v Prešernovi ulici je zgubil tudi »Mariborski Teden« velik del svojih zabavišnih prostorov in bo s tem najbrž onemogočeno prirediti »Mariborski Teden« v Prešernovi in Razlagovi ulici. In razen tega bo v stanovanjskem bloku stanovalo preko 100 rodbin, ki najbrž ne bodo hotele prenašati hrupa in ropota tingl-tanglov. Na travnike v Askerčevi ulici, kjer so gostovali cirkusi, pa so navozili od Hutterjeve stavbe ogromno gramoza, ki ga sedaj tam sortirajo za trvdko ing. Slajmer in Jelenc in je tako Maribor zgubil svoj zadnji prostor za cirkuse na levem bregu Drave, kajti pri »Ljudskem vrtu«, kjer so včasih domovali, so sedaj vile.

Prikljubljenost naše železničarske godbe se je minulo nedeljo zopet izkazala v polni meri. Predzadnjo nedeljo se je morala veselica Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev zvečer predčasno zaključiti, ker je pridrvela nevihta in razgnala goste. Zato so naši železničarji svojo prireditev obnovili in se je brez vsake posebne reklame in razglasa zbralo zopet toliko ljudi, da je bil obsežni vrt gostilne Zunko v Zg. Radvanju čisto poln; mnogi ljudi je moralo celo oditi, ker ni bilo več prostora. Ob lepem jesenskem soncu so kar hitro potekale prijetne ure med zbranimi prijatelji naše železničarske godbe, ki je s tem končno zaključila svoje 15 letno delovanje in stopa s polnim zaupanjem v novo razdobje kulturnega dela v Mariboru.

Preteklo nedeljo se je vršilo naknadno nagradno streljanje Glasbenega društva žei. del. in uslužb. v gostilni Zunko, pri katerem je bilo razdeljenih več lepih daril.

Sončnic so letos nasadili na njah po deželi zelo veliko. Toda seme teh sončnic ne bo prišlo v oljarne, ampak ga bodo najbrž v večini primerov porabili za krmljenje živine.

Poročila sta se po pravoslavnem obredu železniški uradnik Sitar Jakob in dipl. gradb. tehničarka Rebec Zofija, Cestitamo!

Z dravske brvi je skočil in utonil nek neznan mladenič. Na brvi je ostavil kolo znamke »NSU« z ev. štev. 140.875. To kolo je svoječasnno prijaval posestniški sin Jožef Knezcr iz Zg. Voličine v Slov. goricah. Oblasti poizvedujejo, kdo je nesrečni mladenič, ki je v samomorilnem namenu končal svoje življenje v valovih Drave.

Se se lahko abonirate! Ker bo otvoritev sezone šele v soboto, dne 12. t. m. je še vedno priložnost zasigurati si v gledališču abonma, ki omogoča pod zelo ugodnimi pogoji obisk vseh novo naštudiranih del bodoče sezone.

Plesna šola I. Delavskega kolesarskega društva prične z rednimi plesnimi vajami v nedeljo, dne 20. oktobra ob 15. uri popoldne. Plesne vaje se bodo vršile v »Gambrovini dvorani« in sicer vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. ure in od 20. do 22. ure. Ples bo poučeval dipl. učitelj g. Ludovik S. i. m. o. n. č. č. Vpisovanje se bo vršilo pred vsakim poukom. Začetniki in začetnice, ne zamudite začetnega tečaja! — Odbor.

Kolektivni prospekt za Pohorje. Tajskoprometna Zveza »Putnik« v Mariboru je izdala prvi kolektivni turistični propagandni prospekt za naše Pohorje. Z izdajo tega prvega kolektivnega prospekta za Pohorje je bila izpolnjena obetna vrzel v naši turistični propagandi, ker so interesi za obisk Pohorja že dolgo pogrešali primeren prospektni material za ta lep turistični predel naše domovine. — Kolektivni prospekt za Pohorje je interesentom na razpolago pri Tajskoprometni zvezi »Putnik« v Mariboru, kakor tudi pri vseh ostalih uradih »Putnika« v državi.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojaško poročilo z dne 9. oktobra: Neka nemška pomožna križarka je potopila 52.000 ton ladij. — Dne 8. in v noči na 9. oktober so nemška letala neprenehoma napadala London in južno Anglijo, pa tudi vzhodno obalo. Bombe so zadele industrijske zgradbe, vojaška taborišča, letališča in tam zbrana letala. Povsod so zanetile požare, zlasti v lukah in ladjedelnicah na vzhodni obali. Bomba je pogodila neko trgovsko ladjo ob škotski obali, ki je nato nasedla, zadeta je bila 20.000 tonska ladja polna vojakov, ki je pričela greti. Angleški napadi so bili brezuspešni, samo nekaj hiš je porušenih in nekaj ljudi ubitih. Angleži so izgubili 16, Nemci 3 letala.

Angleško vojni poročilo dne 9. oktobra: — V noči na 9. oktober so letala napadla obalna pristanišča in industrijska središča v od Nemcev zasedenih državah in v Nemčiji. — Berlin je doživel enega največjih napadov. Mnogo tor bomb je bilo vrženih na vojaške zgradbe in tovarne. — V Afriki je bilo bombardirano zbiranje italijanskih oklopnih oddelkov pri Sidi Baraniju. Železniška proga Džibuti—Adis Abbeba je bila porušena 160 km od Džibutija. — Švedsko lovsko letalo je prisililo nemški bombnik, da se je spustil na švedsko ozemlje. Nemška posadka je bila internirana.

V obalsko obrambo Anglije so bili vključeni novi Blenheim letalski aparati, ki so se izkazali pri bombardiranju v poslednjem času.

V Afriki ni bojev, poročajo Angleži.

Madžarski fašisti zahtevajo odstranitev židov iz trgovine in industrije, iz uredništev in radia.

Madžari in Romuni očitajo drug drugim, da preganjajo manjšine. V Bukarešti pravijo, da je Romunijo zapustilo 5828 Madžarov, iz Madžarske pa je prislo 11.619 Romunov, ki pa so bili izgnani, dočim so Madžari iz Romunije odšli prostovoljno.

Za 4 milijone levov ponarejenega denarja je našla policija »Zelene garde« v stanovanju ge. Lupescu v Bukarešti.

Novi turški poslanik je odpotoval v Moskvo. Pri odhodu je dejal, da namerava Turčija utrditi prijateljstvo z državami, ki še niso v vojni.

Vojna škoda v Belgiji. Med vojno je bilo porušenih 1307 km železniških prog, uničenih 78.000 železniških pragov in 329 kolodvorov. Škoda cenijo na 220 milijonov frankov.

Finski parlament je dne 8. oktobra sklenil odobriti pogodbo s SSSR o razorožitvi Aalandskih otokov v Botniškem zalivu, na katerem vprašanju je zainteresirana tudi Švedska.

Posvetovanja z vrhovnim poveljnikom ameriške mornarice je imel Roosevelt. Po konferenci je izjavil časnikarjem, da bo ameriška mornarica ostala vsa v Tihem oceanu, v Atlantski ocean ne morejo poslati zaenkrat nobenih ladij.

Po volitvah predsednika v Zedinjenih državah bo dobila Anglija odobrene nove kredite za nabavo orožja.

Uredba o proizvodnji in potrošnji premoega bo uveljavljena prihodnji teden, kakor poroča Avala.

Iz Češke

Češko-nemške označbe »Prosvetnih odborov«, Protektor je odredil, da morajo imeti tudi v naprej češki krajni in okrajni prosvetni odbori pri čeških občinah dvojni naziv v nemščini in češčini. Češki naziv ostane kakor doslej, nemški pa se glasi »Kulturausschus«. V glavnem mestu Prahi, kjer je 30 krajevnih prosvetnih odborov, ki so podrejeni posebnim centrali na praškem magistratu, morajo imeti tudi ti krajevni odbori dvojezični naslov, na primer »Kulturausschus der Stadt Prag, Zweigstelle Karolinenthal« (»Krajevni prosvetni odbor mesta Prahe, podružnica Karlin«). Pečati praških prosvetnih odborov so že predelani po tem novem predpisu.

Pri telefonu najprej nemški in potem češki. Pod naslovom »Javljanje uradov pri telefoniranju«, prinašajo praški listi opozoritev, da so uradi pri telefonskem stiku dolžni javljati se po veljavnih predpisih najprej nemški in potem šele češki. Ta naredba velja tako za lokalni kakor za medkrajevni stik. Dvojezično se je treba le tedaj javiti, če se že oni, ki kliče takoj javi, da je iz tega razvidno, v katerem jeziku želi govoriti.

Enodnevnji počitek v ostravskih gostilnah. Združenje gostilničarjev v Češkem mestu Moravski Ostravi se je dogovorilo s svojimi člani, da bodo uvedli v vseh gostinskih podjetjih Velike Ostrave enodnevnji počitek v tednu. Na ta način bodo ostravske gostilne en dan v tednu zaprte in sicer vsak teden druge gostilne.

Nemčija dobavlja maslo na Češko. Praški listi javljajo, da bodo sedaj dobivali prebivalci na Češkem spuščeno maslo, ki ga uvažajo iz Nemčije. Tudi domače kmetско maslo je treba spustiti in sicer radi konserviranja in lažjega pošiljanja. Za to spuščeno maslo je določena najvišja prodajna cena za vso Češko in Moravo na 40 kron za kg, t. j. 60 din. Najvišja cena spuščene masla je večja, kot za surovo maslo, toda treba je upoštevati, da ima spuščeno maslo 100 odst. maščobe, a surovo samo 80 odst. (ČTK.)

Advokat obsojen radi draženja. V Prahi so obsodili odvjetnika dr. Novaka na denarno globo 30.000 kron, v slučaju neizterljivosti na 14 dni zapor, ker je neupravičeno zvišal najemnino za stanovanje. Radi istega prestopka sta bila še obsodena F. Farski, tajnik društva »Zaščita« na 20.000 kron in V. Elias na 5000 kron.

Kaznovanje radi čebule in šoferskih plaščev. Tvrška »Agrasol« v Prahi je bila kaznovana zaradi draženja čebule na 50.000 kron, Antonin Pytlík v Brnu pa zaradi draženja plaščev za avtomobiliste na 20.000 kron. Neka Landova, odgovorna zastopnica tvrdke Veit v Prahi je bila kaznovana zaradi draženja čevljev na 15.000 kron in J. Oškera, vrtnar v Zlinu zaradi draženja zelenjave na 5000 kron.

Ali res še nimate nove srečke državne razredne loterije?

Dne 11. oktobra t. l. se prične 41. kolo Državne razredne loterije, tekoma katerega bo zopet izžrebanih velikih in manjših dobitkov v skupni vrednosti **dinarjev**

65,000.000

Največji dobiček znaša **dinarjev**

3,200.000

Kdor se hoče udeležiti tega novega plesa boginje Sreče, naj se čimprej obrne do naše hiše sreče

Bančne poslovalnice BEZJAK-Maribor, Gosposka 25

kjer je na razpolago veliko število novih srečk.

Telefon 20-97

Bezjakove srečke

so zadele v zadnjih letih med drugimi sledeče dobitke oziroma premije:

dln 2,008.000 - srečka štev. 68.326

dln 1,002.000 - srečka štev. 59.971

dinarjev 301.000 - srečka številka 56.910

dinarjev 301.000 - srečka številka 83.526

dinarjev 200.000 - srečka številka 34.210

dinarjev 100.000 - srečka številka 86.831

dinarjev 100.000 - srečka številka 86.834

dinarjev 100.000 - srečka številka 7.336

dinarjev 100.000 - srečka številka 77.664

dinarjev 100.000 - srečka številka 77.696

dinarjev 100.000 - srečka številka 4.638

in mnogo dobitkov po 80.000, 60.000

50.000, 40.000, 35.000, 30.000 dinarjev itd'

Šest let po marsejskem atentatu

Dne 9. oktobra je minulo šest let, odkar je padel zadet od strelav atentatorja kralj-zedinitelj Aleksander I. Njegova pot v Francijo je bila velikega političnega pomena. Tisti, ki so imeli interese na tem, da prekrižajo načrte te politike, so tudi najeli morilca in plačali njegove pomagače.

O tem atentatu se je mnogo pisalo. Na vsak način je bil ta atentat uvod v novo evropsko vojno, kar bo pokazala zgodovina, ko bo mogoče marsejsko tragedijo osvetliti nepristransko in z vseh strani.

Poznavalci razmer trdijo, da je pokojni kralj nameraval po vrnitvi iz Francije obnoviti ustavno življenje v Jugoslaviji na resnično demokratični podlagi, kakor je bil obljubil, ko je dne 6. januarja 1929 ukinitil ustavo.

Tragična smrt kralja-zedinitelja bo ostala zabeležena kot zelo usodno poglavje v zgodovini naše države.

Norveška — protektorat Nemčije

Berlinski dopisnik dnevnika »Tribune de Geneve« poroča svojemu listu iz Berlina o najnovjšem odloku nemškega komisarja za Norveško, Terbovena, ki ga smatrajo v Nemčiji za prvi znak nemške aneksije. Predpisi se lahko primerjajo z onimi, ki so bili izdani za Češko in Moravsko. Terboven ne omenja z nobeno besedo, da bi bil njegov dekret veljaven le, dokler traja vojna.

Z ustanovitvijo protektorata Norveške, meni »Tribune de Geneve«, ustvarja Nemčija v Skandinaviji svojo nadoblast in skuša zavirati Rusiji pot do atlantske obale.

Dopis iz Francije

Poslajte mi »Delavsko Politiko«!

Iz Francije prihaja pošta bolj poredko. Naši slovenski sodruzi, ki jih je tamkaj precej, so razkropljeni na vse vetrove in se šele počasi zbirajo. Vojna jih je pregnala zlasti iz severne Francije, kjer so bili letos v maju zelo hudi boji.

Te dni nam je pošta dostavila pismo našega s. izseljenca L. Z., ki nam piše:

»Prosim vas, pošljite mi »Delavsko Politiko«. Sem velik prijatelj vašega lista in sem ga nad eno leto čital skupaj z V. F., ki ga je imel naročenega. Kakor vam je znano, smo morali bežati iz krajev, kjer smo bili do začetka vojne. Vsak je bežal kamor je znal in vedel. In od tistega časa naprej ne dobivam več »Delavske Politike«, po kateri mi je pa zelo dolg čas. Zato vas prosim, da mi redno pošljate vaš list, četudi vam takoj ne bom mogel poslati naročnine zaradi velike zmešnjave in drugih nevednosti, ki vladajo tukaj. Poslal bom vam pa naročnino takoj, čim se razmere vsaj nekoliko ustalijo. Pozdravljam vas in vse čitatele, vaš naročnik Lojze Zadnik.

Tako znajo ceniti naši izseljenci-sodruzi »Delavsko Politiko« v daljni tujini. Tam jim je »Delavska Politika« glasnik iz domačega kraja, ki jim govori v socialističnem duhu o prilikah pri nas doma in v svetu, kot govori delavec delavcu. Prijatelja ceniš takrat, kadar ga potrebuješ, in »Delavska Politika« je tvoj prijatelj. Zato tisti, ki se ne zavedate svojih dolžnosti do svojega glasila, razmišljajte o pismu našega francoskega sodruza, da ne boste tudi vi nekoč morali šele iskati svojega prijatelja, ako bi ga sedaj po nepotrebem zgubili.

KULTURNI PREGLED

Koncert »Trboveljskega slavčka« v Mariboru

je privabil toliko pesmiželjnih, da je bila velika »Sokolska dvorana« nabito polna. Ta nastop je bil zamišljen kot proslava 10 letnice obstoja tega največjega in najvrednejšega predstavnika in pobornika sodobne mladinske pesmi. Zbor šteje blizu 100 mladih »slavčkov« in razpolaga z najboljšimi, nežnimi, prekaljenimi glasovi. Petje je ubrano, glasovi izenačeni, zbor je odlično discipliniran in rutiniran ter obvlada najtežje sklaube z občudovanja vredno lahkoto. Spored je obsegal povečini sodobne skladbe, ki stavijo na mlade pevce in pevke največje zahteve. Takoj v začetku je zbor zajel poslušalce z dvema duhovnima pesmima skladatelja Ivana Grbca, ki sta zapustili globok dojem. Sledila je Adamičeva »Pesem beračev«, pravi glasbeni odraz današnjih težkih časov. Nato so zapeli pristrčno lépo Mirkovo »Jutranji zvon«, in ob koncu prvega dela sporeda prešerno, razigrano Lajevčevo »Vesele Kolednike«. — V drugem delu sporeda nam je nudil svojevrsten užitek nastop ljubke mlade koloraturne solistke Rezike Koritnikove, bivše članice trboveljskih slavčkov,

sedaj gojenke mojstra Beteta. Mlada pevka ima vse predpogoje, da postane naša najboljša solistka. Odpela je Ipavčevo »Božji volek«, Gildin spev iz »Rigoletta«, Olympijin spev iz Hoffmannovih pripovedk in dodala Flajšmanovega »Metuljčka«. S svojim blagodnečim, lirčnim glasom in svojim priprostim nastopom je užgala tako, da ni bilo kraja pohvale in priznanja. — V tretjem delu sporeda je zbor odpel dve značilni bolgarski od Hristova »Goro zelena« in »Ukolebavka«, tri vesele češke plesne od Šinova in kot zaključek Tomčevo »Kolo«. Ob koncu so slavčki zapeli svojo himno »Mi smo pa od tam doma«.

S tem jubilejnim nastopom je zbor trboveljskih slavčkov ponovno utrdil svoj zasluženi sloves. Ta izredni uspeh je sad vztrajnega in neumornega zborovega dirigenta Avgusta Šuligoja, ki zasluži največje priznanje za svoje kulturno delo, ki pomeni — za Trbovlje — tudi važno socialno in vzgojno delo.

Pri klavirju je prvo zborovo točko in solistko dovršeno spremljal skladatelj g. dr. Darinilo Švara.

Iz Slovaške

Židi in tudi nežidi. Bratislavská policija je aretirala večje število oseb, ki so se pečale s potvarjanjem potnih listov. Člani te družbe so navezovali znanja z dekleti, od katerih so pod različnimi pretvezami izvajali njihove potne li-

ste. Na neobičajno posrečni način so na potnih listih izmenjavali slike in imena in celo potvoriene vizume. Odjemalci potvorenih potnih listov so bili baie v prvi vrsti židi, poročajo bratislavski listi, iz česar sledi, da so bili taki potni listi dobrodošli tudi drugim reflektantom, ki niso bili židi.

Delavski pravni svetovalec

Letni popust pri nakupovanju. (Rajtenburg.)

Vprašanje: Bil sem član Konzumnega društva, ki je dajalo ob letu 3 odstotno povračilo od nakupljenega blaga. Ko ob letu tega povračila ni hotelo dati, sem za ustrežno svoto kupil življenjskih potrebščin. Nato nisem več nakupoval in sem tudi izstopil iz članstva. Društvo me je že parkrat opomnilo na plačilo tako nakupljenega blaga, sedaj pa je po svojem pravnem zastopniku zahtevalo, da plačam ta dolg v 15 dneh ogibom tožbe. Ali sme?

Odgovor: Ako se je Konzumno društvo obvezalo, da bo ob letu vrnilo 3 odstotke plačanega, potem je bilo društvo dolžno, da to v resnici tudi plača in ste imeli pravico, da pobotate to terjatev z novim nakupom. Ako je torej v pravilih določba, da društvo povračuje 3 odstotke odnosa, ako je to sklenjeno ali odobreno po občnem zboru, se boste v eventualni tožbi lahko uspešno branili.

Razdrtje vajeniškega razmerja. (Zabukovca.)

Vprašanje: Moj brat se je učil obrti že 2 in pol leta, toda njegov mojster je z njim ravnal grdo, ga pretpepal in klofotal ter ga ni redno pošiljal v obrtno šolo, radi česar je bil brat prisiljen razdreti vajeniško razmerje. Zaposloval ga je tudi po 12 ter celo po 16 ur dnevno. Brat bi sedaj rad nadaljeval učno dobo, toda prejšnji mojster mu noče izročiti učne pogodbe in izstaviti potrdila o dosežanih učnih dobi. Ali je bil brat upravičen razdreti vajeniško pogodbo? Kakšne zahtevke ima proti prejšnjemu mojstru?

Odgovor: Ker je mojster brata pretpepal, ga zlostavljal in ga ni redno pošiljal v šolo, je bil brat upravičen vajeniško razmerje takoj razdreti. Prejšnji mojster mora bratu takoj izročiti učno pogodbo kakor tudi potrdilo, odnosa spričevalo o dosežanih njegovem učenju. Učno dobo lahko nadaljuje pri drugem mojstru. Izročitev učne pogodbe kakor tudi izstavitev potrdila ali izpričevala lahko brat iztoži pred rednim sodiščem. Prejšnji mojster mora bratu plačati delo, ki ga je za čas učenja opravil preko zakonitega delovnika. Vajenec namreč pod 16. leti ne sme biti dnevno zaposlen preko 8 ur, kasneje pa ne preko 10 ur. Za vse to prekočasno delo lahko zahteva brat od mojstra plačilo. Obrtni zakon tudi določa, da je treba dajati vajencem po enem letu

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki), Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblečke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perle za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

učne dobe primerno nagrado. Če brat te primerne nagrade ni dobil, jo lahko zahteva.

Prenizko zavarovanje kamnoseka (Mežica)

Vprašanje: Sem zaposlen v kamnolomu, ki je last nekoga kmeta. Na OUZD je javil nižjo plačo, kot pa jo v resnici prejema. Sedaj je moral precej plačati, ker je OUZD to ugotovil. Te zneske pa je prevajal na mene in mi na ta račun od zadnjega zaslužka odtegnil din 100. Tudi mi ni nič plačal za čas, ko sem bil na orožnih vajah in v času, ko sem bil bolan. Ali za njega ne velja obrtni zakon, ker je kmet?

Odgovor: Vsak lastnik kamnoloma, katerega trajno ali vsaj dalje časa izkorišča, je obrtnik po obrtnem zakonu, v kolikor gramoz prodaja. Očitno Vaš delodajalec ne uporablja gramoz za se sebe, ker bi Vas sicer ne zaposleval že več mesecev ter imel poleg Vas še druge v službi. Ker velja tudi za njega obrtni zakon, vam mora plačati za bolovanje največ teden dni plačo v isti višini, kot če bi delali, ne glede na to, ali ste dobili od OUZD tudi hranarino. Tudi za čas orožnih vaj mora plačati in sicer največ za 1 teden, ako še niste bili do dne odhoda na orožne vaje vsaj 1 leto pri njemu, sicer pa do 4 tednov. — Delodajalec vam seveda ne bi smel odtegniti od zaslužka na račun tega, kar je moral plačati vsled prepizkega zavarovanja. Po zakonu o zavarovanju delavcev namreč delodajalec lahko odtegne polovico zavarovalnih prispevkov le največ za 1 mesec nazaj; po preteku 1 meseca nima več pravice odtegniti. Ako vam odbitka ne bo hotel na Vašo zahtevo vrniti, ga lahko uspešno tožite.

Spor z Windschgrätzom (Konjice)

V tej zadevi ste dobili že osebno pravni poduk od našega pravnega svetovalca in torej nima pomena, da vam tukaj še enkrat odgovarjamo. Držite se prejetih nasvetov.

MALI OGLASI

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. I.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica štev. 20

Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324